

Medicina populară

XXXV. DE SPĂRIET

Copiii mici, cînd văd bătăi, vuete, urși, etc. se îmbolnăvesc de spăriet. Boala aceasta face pe copil năuc, sturlubatic, și rău ; noaptea sare prin somn, tresare, buiguesțe, sare jos din pat, țipă, strigă, cere ajutor, se vaelă și face fel de fel de comedi.

De spăriet scapă cu greu copilul. Numai cu descintece și cu alte bongoasă poate copilul scapa. Cel mai bun leac însă e facerea păpușei de spăriet.

Eată cum se face acea păpușă : să culege pe ascuns, de la 3 case, unde nu-s copii și unde-s gospodari curați, nepreminiți (adecă unde nu-s însurați un flacău c'o vadană), 3 petice de prin gunoae. Din ele se face o păpușă în chipul celor cu care se joacă copiii: cu mină, cu picioare, capete, și se ascunde în horn. Noaptea, după ce bolnavul s'a culcat, se ia păpușa, se aprinde și se afumă cel bolnav zicindu-se :

„Cum arde păpușa și cum fuge fumul, așa să fugă și să ardă boala lui X, și el să rămie curat, luminat, cum D-zeu sfintu l-o lasat.“

Lucrul acesta se face în 3 seri, cite de 3 ori. In urmă

păpuşa se îngroapă în răscrucele drumului, zicîndu-se de 3 ori; «nu îngrop păpuşa, ci îngrop boala lui X, şi el să rămie curat, luminat, cum D-zeu sfîntu l-o lasat».

De spăriet sînt şi descîntece: n-am putut culege însă nici unul, căci babele să tem să nu vie boala pe ele. Ele presupun că *spaima* e produsă de necuratul, si spunînd descîntecele, se tem de el şi de lipsa de leac.

XXXVI. PUŞCHELELE

Puşchelele sînt nişte beşicuţi dureroase ce se fac pe dungele limbei de cătră păreţii obrazului. Ele să tămădue prin următoarea întrebare ce trebuie s-o facă mezinul celui bolnav de puşchea :

—Ce ai pe limbă ?

—O Puşchea.

—Ptiu, amu să chee !

Puşchelele se fac din cauza blăstămurilor celor răi la gură; numai ce-î auzi blăstămind : „Puşchele pe limbă-ţi cit bulughenele”. *cât coada Popii*

XXXVII. ZĂBELELE

Zăbelele sînt nişte hube ce se fac la unghiurile gurei. Ele sînt dureroase şi urite; de ele te umpli de la un *Zăbălos*, cînd bei apă ori mininci dintr'o lingură cu el, ori cînd dai prin gură cu zăbelele calului. De zăbele scapi dacă le freci cu gura cămeşii ori cu coada părului unei femei de 3 ori, în cruciş.

XXXVIII. CIUMURLUEALA

Ciumurlueala constă în o slăbăciune a trupului, provenită dintr'o muncă forţată sau dintr'o beţie năstruşnică ce

ține 3-4 zile de a-rindul. Omul ciumurluit are trupul greoiu, un fel de amortire a încheiturilor, o greutate la inimă, o durere de cap și veșnic cască de somn. Dacă nu te cauți în pripă, ciumurlueala degenerază în alte boli primejdioase.

De ciumurlueală scapi prin frecături cu mujdeiū și oțet. Dacă ciumurlueala provine din munca necumpată, ia usturoiū, fă mujdeiū, pune oțet, încălzește-l puțin și pune pe cine-va să te frece zdravăn; după asta bea o litră de vin vechlū fert c-o lecuță de chiperiū.

Dacă ciumurlueala provine din beție, apoi ține minte că:

• Cuiū cu cuiū se scoate“. — Ia o litră da rachiū, pune în el zahar, ferbe-l bine, pune și puțin chiperiū și încetu și se va lumina înaintea ochilor și durerea din trup va fugi în grabă.

XXXIX. INSOMNIA (lipsa de somn).

Copiii micī sufer mult de lipsa de somn. Aceasta provine din furatul somnului. Somnul se fură lesne. Când vine cine-va și-ți ia foc împrumut, de nu lasă somn, copilul mic nu va dormi ușor. Când o femeec străină vine cu copil mic la alta, și-și culcă copilul său în albia ori leagănul altui copil, copilul străin a furat somnul copilului de gazdă. Când săruți copilul și el doarme, îi furī somnul. Când intri în casa lehuzei, trebuie să leși ceva, că altfel somnul noului născut merge cu tine. Somnul copiilor să fură și din departare, de babe, când mamele n-au grijă de-a astupa fereștele unde doarme copilul. Copilul ce zace de insomnie, veșnic plînge, geme și în una se trudește să adoarmă și nu poate. Unele mame, pe linpă descintecul de adusul somnului, îi mai fac scăldători și cu capete de mac, reușind prin așa mijloc a face pe copii să se mai aciueze.

XL. DE URSITĂ

Multe din femeile de țară se bolnăvesc *de ursită*; unele din ele se bolnăvesc de moarte și mor în dureri îngrozitoare, în junghiuri, dacă nu cheamă vr'o mătușă să-i desfacă de ursită, de făcătură. -De ursită își fac fetele bătrine ce nu se mai pot mărita și care ochind pe vre unul din gospodarii frumoși și buni, încep cu farmece a-î nau-ci capul, a-î baga ochii în ulcior ca să nu vadă, iar pe femeea sa, prin *bongoase*, o omoară. Femeea omului atunci moare *de ursită* iar fata bătrână și-a făcut *pe ursită*.

Descintecetele de ursită se mai spun; cele cu care se face pe ursită greu de tot le poți capata, căci coprind în ele farmece și doftorii, ce babele în ruptul capului nu le spun.

Baba sapă la rădăcinele copacilor și găsind cîte o broască, ori altă lighioae, o descintă pînă o omoară, și murind broasca. în dureri și în chinuri ne mai auzite moare și nevasta omului, ce i se face de ursită.

De această boală nevasta nu poate scapa de cît descintîndu-î-se în apă de la moară luată din stropii ce sar din roțile morei cînd moara macină, luată pînă a nu răsări soarele, fără să te vadă cine-va și negrăind cu nimene.

În acea apă se descintă cu un cuțit ascuțit zicînd:

Hoci vacă neagră poneagră, hoci înapoi, hoci de la casa lui Ion, de la masa lui, hoci de la focul lui, din tînda lui, din toate lucrurile și gospodăria lui: duceți-vă din vad în vad pe capu cui v-o minat; hoci înapoi, că de nu hoci, furei de beciu prin cap bate-ți-voi, și pe ochi scoate-le-voi; pe gură bate-le-voi pe chept scoate-le-voi pînă ce-ți rămînea numai cît un fir de mac, în patru despîcat, peste mări aruncat, iar Dochîța să rămîie curată, luminală cum D zeu sfîntu o lasat, ca soarele în sînin, amin.

Descintecul se zice de trei ori, și din apa descintată se bea tot de trei ori și se spală cu ea pe unde se simte durerea; restul se zvirle pe-o apă curgătoare.

XII. FAPTUL

Faptul orî *făcătura* e o boală ce se dă unor anumiți oameni de ibovnicele lor, sau de dușmani. El poate cădea pe om, pe copil, pe cine, pe vite în sfârșit, căci faptul se aruncă în calca celui descîntat a cădea pe capul lui; și dacă norocul îl ferește de primejdia asta, făcătura cade pe capul unei alte vietăți, care dacă nu se caută, piere. Cine calcă întâi în descîntece zvirlite de babe, pe acela să ia faptul.

Cel bolnav de fapt are o mulțime de bube pe trup, ce-l aduc durere și neputința de-a umbla.

Dacă nu se caută în pripă, faptul se învechește și omul poate muri.

De fapt nu-ți trece de cit descîntîndu-ți. Eată ce face baba spre a te scapa de fapt:

Ia un vas cu apă neîncepută și descîntă în el cu un cuțit. zicînd:

„De-î făcut lui Ion de barbat, eū îi desfac; de-î făcut de femeie, eū îi desfac; de-î este făcut de fata mare, eū îi desfac; de-î este făcut de vre-o vecină a lui, eū îi desfac; de-î este făcut de țigancă, eū îi desfac; de-î este făcut cu apă de topilă, eū îi desfac; de-î este făcut cu apă de fîntină, eū îi desfac; de-î este făcut cu *mătrăgună sorocită*, eū îi desfac; de-î făcut cu lucru rău, eū îi desfac; de-î făcut cu țarnă din mormînt, eū îi desfac. și nu întorc crîngu și pămîntu, ci întorc faptu și aruncătura și asvirlitura, ca sa rămie ele numai cît un fir de mac în patru despîcat, peste mare aruncat, și Ion să rămie curat, luminat cum Maica Precista l-o lasat, că soarele în sînin, amin.

„De-î făcut cu *vacă albă*, eū îi desfac; de-î făcut cu vacă roșie, eū îi desfac; de-î făcut cu 99 de vaci, eū îi desfac, și nu întorc datu, ci fac să rămie dătătura, făcătura numai cît un fir de mac în patru despîcat, peste mare aruncat, ca Ion să rămie curat și luminat cum D-zeu sfîntu l-o lasat, ca soarele în senin, amin.

„Cel ce i-o făcut c'o mîină, eū îi desfac cu două: cel ce

i-o făcut cu două mîni, eă îi desfac cu trei ; cel ce i-o făcut cu trei mîni, eă îi desfac cu patru ; cel ce i-o făcut cu patru mîni, eă îi desfac cu cinci ; cel ce i-o făcut cu cinci mîni, eă îi desfac cu șese ; cel ce i-o făcut cu șese mîni, eă îi desfac cu șapte ; cel ce i-o făcut cu șapte, eă îi desfac cu opt ; cel ce i-o făcut cu opt mîni, eă îi desfac cu nouă.

„Cel ce i-o făcut de nouă ani, eă îi desfac de opt ; cel ce i-o făcut de opt ani, eă îi desfac de șapte ; cel ce i-o făcut de șapte ani, eă îi desfac de șese ; cel ce i-o făcut de șese ani, eă îi desfac de cinci ; cel ce i-o făcut de cinci ani, eă îi desfac de patru ; cel ce i-o făcut de 5 ani, eă îi desfac de patru ; cel ce i-o făcut de patru ani eă îi desfac de trei ; cel ce i-o făcut de trei ani, eă îi desfac de doi ; cel ce i-o făcut de doi ani, eă îi desfac de unu și nu întorc crîngu și pămîntu, ci dătătura și făcătura ca să rămie Ion curat, luminat, cum Maria Precista l-o lasat, ca soarele în senin, amin.

«Eși dătătură și făcătură de la casa lui Ion, din masa lui, din cofa lui, din toată gospodăria lui și să rămii numai cît un fir de mac în patru despicat, peste mari și țări aruncat, iar dumnealui să rămie curat, luminat cum D-zeu sfîntu l-o lasat, ca soarele din sînin, amin.»

Apa poate fi luată și din stropii de la moară. Faptul e de 99 de feluri. Descîntătoarea de la care am cules acest leac, e o babă de mai bine de 100 ani. Cu greu mi-a spus descîntecul de mai sus, temîndu-se să nu-și peardă leacul. Numai cu o bucată de franc i-am dezlegat limba, și după ce i-am spus că eu n'am nevoie se descînt nimănuî. Dof-torea aceasta o numesc Broștenarii : *Baba Ana*.

M. LUPESCU

Cîntece

206.

Frundzi verdi di pasat
 In poarti la Taligrad
 Un voinic *înînțilat*
 Si sfadè cu maici-sa :
Si-i dei pi soru-sa
 —Măi voinici *'nînțilati*
 Uni'n lumi si măi poati
 Si si iei sor' cu frati,
 Si faci'n lumi pacati ? !
 El din gur-așe o dzis:
 —Sorî, sorî sorioari,
Țipi naframa'n kilii,
 Hai cu mini'n cununii.
 —Ieū naframa oiū țipa,
 Daci mni-i aduci-așa :
 Sfinta lunî,
 Nunî buni;
 Sfintu soari,
 Socru mari;
 Lucefiri vătăjăi,
 Stelili drușcuțili.
 El afarî c-o eșit
 Si din gur-o fișciit,
 Tăti-acelea c-o vinit.
 Ş-apu'n casî c-o intrat
 Si din gur-o cuvîntat :
 —Sorî, sorî sorioari
 Țipi naframa'n kilii
 Hai cu mini'n cununii.
 -Ieū naframă oiū țipa,
 Dacă mni-i măi faci-așa:
 Pod di-argint

Pi su pămînt,
 Pod di-aramî
 Pisti vami.
 El afarî c-o eșit
 Si din bgheciū cîn o pocnit,
 Tăti-acelea s-o făcut.
 Ş-apu'n casî c-o intrat
 Si din gur-o cuvîntat:
 —Sorî, sorî, sorioari,
 Țipi naframa'n kilii
 Hai cu mini'n cununii.
 E naframa o țipat.
Lacrimi ca bob-o varsat,
 La cununii-o plecat.
 Cîn in biseric-o 'ntrat,
 Sfintî tăț o lacramat,
 Icoanili o pkicat,
 Lumănărili s-o stîns,
 Maica Domnului o plîns!
 Da icoana Precisti
 Din fundu bisărici :
 -«Noi pi cîți am cununat
 Icoanili n-o pkicat:
 Lumănări ci nu s-o stîns,
 Maica Precista n-o plîns!»
 I-amîndoî c-o audzît,
 Afarî ci mni-o eșit,
 Ş-amîndoî c-o 'nebunit.
 Frați lor cîn o vădzut,
 Dupi dinși o eșit.
 Da fratili cel maî mari,
 O scos pușca dintri armi;
 Fratili cel mnijlociū,
 O scos pkistolu di su brîu;

Da frații cel mai mic :
 —Ia stați frați,
 Mai stați,
 Nu dați,
 Cî î-amîndoi o fost dați 7]

(Auzit în Cotîrğaș, Suceava)

I. Teodorescu

207.

Măi barbate fi cuminte
 Ia coasa și fă 'nainte,
 Și cosește cînepa;
 S'o cosește de suscior
 Să rămie de-un fuor.
 Măi bărbate fi cuminte:
 Ia cînepa și mi-o vinde,
 Și mi-o vinde fără preț
 Că eū lunea nu lucrez,
 Marța-i zi de sărbătoare,
 Mercurea-i de fată mare,
 Jola-i rău de dobitoace,
 Vinerea cine mai toarce?
 Simbătă e de lăut,
 Dumineca de petrecut
 Și la crîsmă de hăut.

208.

Cite fete-s la strînsură
 Toate stau cu pipa 'ngură.
 Ese dracu de sub rî-ă;
 Și le-aprînde foc în pipă,
 Numai una mai bătrînă
 A s'o dăm haltă la stîină,
 Să-i punem zgardă de fer
 S'o dăm cu cîni la zăr.

209.

Cînd eram copilaș mic
 Aveam semne de voinic:
 Cînd eram de șas: ai
 Furam boi și furam cai,
 Furam calul Statului
 Tot din fundul grajdului;
 Tata mă căta la curte,
 Eu eram cu murgu'n munte
 Tata mă căta acasă,
 Eū la crîsmă după masă
 Număram galbeni pe masă

Culese din Farcasa [Suceava].

T. Daniilescu.

210.

Frunză verde alămie
 Mă sui în deal la vie
 Mă uitaū pe slobozie:
 Văzuū casele pustie;
 Numai una nu-i pustie
 S'acea-i cîntălărie
 Unde staū domni și scrie,
 Și scrie a catunie
 Pe trei coale de hărtie.
 Da-u-ar D-zeū o ceață
 Să ardă cazarma'n fața

7] O fost dați în dragoste — îndrăgiți !

Unde staū domni și 'nvață;
 Da-u-ar D-zeū un vînt
 Să ardă cazarma 'n fund
 Unde staū domni și tînd;
 Da-u-ar D-zeū un foc
 Să ardă cazarma 'n dos
 Unde staū domni și cos.
 -Mă duc maică să mă scriū.
 -Nu te duce fiul maiceī
 Că în lapte te-oīū scaldă.
 -Batîr scaldă-mă 'n zahar,
 Eu tot m-oīū duce vr'un an,
 Ș'oīū veni la primavară
 De a fi vr'un bine 'n țara,
 Iar de-a fi vr'o răutate
 Eū m-oīū duce maī departe
 Și ț-oīū scri ravaș în carte.

211.

Constantine Bălășele
 Vin la mama de mă cere;
 De m-a da, de nu m-a da,
 Scrie'n carte că-s a ta;
 Ș'oīū trece *Dunărea mare*,
 Ș'acolo ne-om cununa;
 Ș'oīū trece *Dunărea mică*
 De puica n'a ști nimică.
 Frunzuleana trei castale
 Eū mă duc puică 'n catane,
 Tu rămîi și spală haîne,
 Și le spală'n lăcrămioare;
 Spală azi și spală mîni,
 Spală'n patru-zeci de luni.

Culesc în Crucea-Broșteni (Suceava)

N. Vasiliu

212

Frunzuleana bobului
 Sus la vîrvu muntelui
 În spri naltu ceriului,
 La curțili Sandului,
 Sandu ari-o fati mari.
 De harnici ci țera,
 Măi frumoasi nu s-afla,
 I-o pus numi Ilinca
 Pi numili mini-sa.
 Ilincuța harnica,
 Dimineati si scula,
 Pi ochi negri si spala,
 La icoani si 'nchina,
 La ocol apu merea ¹⁾,
 Vacili li țirelea ²⁾
 Și pe-on plaiū ³⁾ le răpedza
 Apu-acasi si nturna
 Maici-sa si tingula:
 —Nu știu soari răsăre.
 Ori Turci la noi viné.
 Uni si m-ascund mamuci?
 —Bagi-ti în cămăruți
 Din cămăruți 'n lădiți
 Din lădiți 'n oglinduți.
 Nicī vorba nu ș-o 'mplinit,
 Turci la poartī-o sosit:
 -Sănduleasi cei ⁴⁾ frumoasi,
 Cu ochi de curv-aliasă,
 Dă pi ilinca din casi.
 —Pi Ilinca nu v-oīū da,
 Ci Ilinca o murit,
 Su fereast-am ingropat-o
 Și i-am pus o floarī-albastrī
 Si-m măi vii dor în casi;

1). Apoi mergea, 2). a țircii — a mulge laptele țirind: țire!... țire!... țire!...
 4). cei—cea 3). plaiū — hataș — un drum prin pădure pe coastele unui munte.
 Plaiū mai înșamună plasă.

Şi daci nu mă credeţi
 Hai la mormint dî vedeţi.
 I-aşa nu s-o 'mpacat :
 —Dă-ni-on hîrleţ ş-o lopatî
 S-o găsim batîr în groapl.
 Şi i-acolo e-o sapat
 Di Iinea n-o măi dat.
 —Sănduleasî ceî frumoasî,
 Dă pi Iinea din casî.
 Pi Iinea di nu-î da,
 Tîpîli ţi li-om tăia,
 Cu sari li-om presara,
 Pi cărbunî li-om arunca
 Şi'a tri noi ţi li-om mîncea.
 E atunci s-o spăimîntat
 Şi din gur-o cuvîntat :
 —Eşî Iinei plîni-uşî
 Ştimbatî ca o păpuşî.
 E dî-acolu e-o eşit
 Turci 'ndată-o năpădit
 Şi 'n *cătuş* ⁵⁾ o 'ncătuşet-o,
 Pi-on murg o încălicat-o,
 Şi la goani mîi-o pornit-o.
 E din gur-aşe o dzîs :
 —Dizlega-ţi-m mînurili
 sî-m slăbghesc cosiţili,
 Ş-olîacî pchicîoarili
 Ci-m zugrumî vinili.
 Şi . . . cum Turc-o dizlegat,
 E îndat-o cuvîntat :
 —Di cît roabî Turcilor,
 Măi bghini rugina pchetrilor
 Şi mîncarea peştilor,

Orî cotlonul racilor *
 Şi 'n Dunuri ⁶⁾ s-o ţipat
 Iar Turci s-o giunghiet.

213

Frundzi verdi dî-alunicî
 Di doru lui Ionicî,
 Răsădiu o floriciî
 In coşeriu oilor.
 Buruiana o cuprins,
 Ieū n-o pocîu pligi di plîns.
 Ieū cîn mă duc s-o pligesc,
 Lacrîmnili mă orbghesc ;
 Nieî cu-atita nu mni'n samî,
 Ci li-oîū ştergi e-o naframî.
 Di mari-s (lacrimile) ca bobu
 Şi di cerbinţi ca focu.
 Mni-î măi mnil di obraz,
 Ci rămîne ... fript şî ars...

214

Frundzi verdi triî agudi
 Ardi focu'n pai udi.
 Strig la puica nu m-audi !
 —Ba ti-aud puiuli bghini,
 Da nu pocîu vini la tini,
 Ci-î duşmanu lingî mini.
 Şi duşmanu-î mort di bat,
 Şedi cu puşca 'ncarcat',
 Cu pchistoali di-a pchicîoari
 Inţinat ⁷⁾ sî mă omoari.
 Nieî cuvintu n-o sfîrşit
 Duşmanu i-o şî grăit :

5) Cătuşile sînt un fel de fieră, de lanţuri cu 'ncueteri cu care să leagă şî de mîni şî de picioare.

6) Dunuri—Dunăre.

7) Gata, pregătit, puţin trebuie iritat ca să saie ars...

—Intri'n casi curv-aliasi!
 — Bafo ¹⁾ 'n casi n-oïu intra,
 Că tu capu mni-l mîncea.
 —Intri-n casi curv-aliasi!
 E în casi c-o intrat.
 Pruncu'n brați ș-o luat,
 Cătră prune o cuvîntat:
 —•Sugi țîți, dragu mami,
 Ci di astidzi în colè...
 Țîți buni, nu-î sugè,
 Nicî măieuci nu-î avè!
 Dușmanu-atunci mort di bat,
 Pușca din cuiu ș-o luat
 Și pi dinsa o pușcat...
 Prune făr di mam-o lasat!
 D-dzău l-o 'nvrenicit ²⁾
 Pi pruncușor di-o grăit:
 —„Of!.. tătuți ce-î făcut!?!..
 Mămuța mni-ai omorit,
 Căsuța ai pustiit,
 Dmne-ta ti-ai vădugit,
 Pi mini m-ai sărăcit! !..

215

Frundzi verdi di măr dulci
 Cue mindru cînti di crucei:
 Scoali badi di ti-l duci,
 C-aud pî-afarî vorbghin
 Și di noi di rău dzicîn...
 —Da tot frundzi sălcioari
 Tu puicuți Mărioari
 Las si cînti-a doua oari
 Ș-apu vini di mă scoali.

—Audzi cînt-a doua oari:
 Măi badiți, di ti scoali,
 C-aud pî-afarî vorbghin
 Și di noi di rău dzicîn...
 Cîn si 'ntilnese doî cu doî,
 Nu grăiesc di-a lor nevoi,
 Ci li vorba to di noi.
 Duti badi și iar vini
 Toti-î găsi oca plinî.
 Amu mni ³⁾ barbatu-acasi,
 C-ar ci oca plinî rasi...

216

Frundzi verdi iarbi niagri
 Coala'n vale pin ⁴⁾ dumbravi
 Paști-o păsăruici ⁵⁾ iarbi.
 Treci doru și mni-o 'ntreabi:
 —Di ci-i tinri și slabî!?
 —Taci doruli, ei ț-oïu spuni
 Citi-am pătimit în lumi:
 Am fost crudî ca iarba
 Și m-o dobindit scirba.
 Ș-am fost iuti la iubit
 Și 'nțăleapti la cuvînt
 Ș-am pitrecut cu urit
 Și de asta am slăbghit!...

217^a

Frundzișoara măcieș
 Lungu-i drumu 'n gîos la Eș!
 Daa... el.. lungu-î și bătut!
 Nu-î bătut di car cu boî,
 Nicî di cîobanași cu oi.

1) Baio—negare, un singur cuvînt, iese și ba-îeu ex Ba-îeu nu merg.: format din ba și îeu.

2) Vrenic—vrednic, invrenicit—invrednicit.

3) Acam mî-l; 4) pin—prin; 5) păsăruică—păsărică-

Ci-î bătut di ochi mnei.
To mă uit amu ş-apoi
Si ti văd viin la noi.

To mai uit amu şi iar
Si ti văd pi prisp-afari !...

Auzite din Cotirgaş [Suceava]

I. Teodorescu

Solomonarii

Solomonarii sînt nişte oameni cari-şi însuşesc puterea de a lega (opri) ploile şi a da direcţiunea ce vrea, mersului grindinei.

Poporul le atribue şi alte puteri supranaturale.

De obicei ei zic că îndreaptă piatra pe cursul apelor şi pe păduri. Mai de infricoşat este puterea ce zic Solomonarii că au de a îndrepta piatra peste casa şi locul unde ar vrea.

În vara anului 1892, fiind învăţător în satul Giuleşti, am aflat acolo pe toţi sătenii întăriţi în această credinţă, avînd angajat pe vestitul Solomonar *Ion Luciu*. Acest om îi din satul Rîşca, unde-şi are locuinţa. El s-a angajat mai cu toţi sătenii de pe malul Moldovei, pînă 'n hotaru judeţului Neamţ. Fie-care cap de familie trebuie să-i dea cîte 50 bani şi 'n unele sate, cîte un franc pe vară. În schimb el se obligă a păzi holdele lor de grindină. Pe cei ce se opun a plăti, îi ameninţă.

În Giuleşti făcuse angajament cu cîte 50 bani de familie.

Le puse şi nişte condiţiuni : să sărbătorească joile pînă la sfîntul Ilie, în care zile mai cu samă să nu întindă pinze pe iarbă la soare. Preoţilor le ceru să nu sune clopotele la biserică cînd ar vîdea o cumpănă (nor cu tunete şi trăsnete.)

A cerut sătenilor de i-au arătat marginile ţarinei lor, şi le a însemnat cu nişte steaguri înalte, din draniţă. La împlintarea acestora, spuneau cei ce au fost faţă, că i-a oprit a se apropia de el. În acest timp zicea încetîşor din

gură, scotea ceva din traista de la șold și răpede o împlinta în pământul de pe hotar.

La cerințele sâtenilor de a le arăta vr'o minune de puterea sa, le-a spus: să vă păziți când veți vedea o greutate (norii cu furtună), că am să torn chîatra pe prund (locul de imaș dintre sat și malul drept al Moldovei).

Ce groază strașnică a bagat șarlatanul în vacarul satului!

Cum înoura și tuna pe aproape, vacarul o tula în spre sat.

Intr'o zi, de-o dată niște nourii grozavi de întunecați, despre munții de apus se las răpigior pe deasupra satului vărsînd ploaia 'n două cu pocnete și fulgere. Vacarul ca și cuprins de toate boalele, nici se mai gîndește la vite; le lasă și o ia la sănătoasa 'n spre sat, cătînd scăpare.

Credea că acum a venit timpul să se acopere prundul cu piatra făgăduită de prorocul lor. Cum s'a întimplat, că piatra n'a bătut pe locurile acelea nici prin împrejurimi, toată vara.

Toată munca mea, de a-i face să nu creadă așa ușor în acest Solomonar, a fost zadarnică. Toamna, tot spuneau unii că a fost puțină piatră pe prund. Și eu locuiam în acel sat, dar n'am simțit urme de piatra făgăduită.

Sâtenii se potriveau la laudele lui din crîsmă: că oamenii din Bogdănești nu i-au plătit și el a lasat piatra de li-a fost stricat semănăturile; că în Rîșca vr'o cîți-va l-au bătut și el a fost să-i omoare în casă, că a îndreptat piatra peste ei, de le-a sfarmat acoperemintul de draniță.

Intrebînd eu pe Gheorghe Zaharia din Rîșca, despre Solomonarul Ion Luciū, îmi spuse: eu îi plătesc încă un franc, știu că mie nu mi-o stricat nimic de cînd îi plătesc lui. Da niște oameni de la noi, is piști părău de la mine, l-o apucat într'o zi în crîsmă: măi, da ce ești tu? Dunnăzău? Ba nu, măi. Care-i un prost îmi dă și mie, care-i cuminte, nu-mi dă nimic. Vai mămuță!.. și unde-o dat în vara aceia o ploaie cu chîatră ca aceia, de nu s-o ales nimic de grădinile lor. Da mie nu mi-o stricat nimic.

Dacă se întâmplă se bată piatra pe unde s'a angajat, apoi spune că a scapat-o fiind-că nu țin oamenii serbătorile.

Toader Zahanuța cu nevasta-sa, din Giulești, îmi prășiau și i-am întrebat cum de cred așa ușor în solomonăria lui Ion Luciu. Unde începe a-mi istorisi la minunății, parcă-ar fi vrut se mă convingă și pe mine. La cîmp (județul Botoșani și Iași, unde merg vara la lucru) era un boer cu moșii și în tot anul îl pătea chiatra, de n'alegea nimic. S-a găsit un Solomonar de s'o dus la el și i-a zis: cucoane! să-mi dai 50 de franci și să-mi faci un ocol mare și las dacă ți-a mai bate piatra. Boierul i-a dat așa. El a pîndit cînd a venit o zloată și ș-a luat în spate o lopată și cu-n topor. S-a dus la ocol, și tot împrejurul lui (îmbla). Ce-o zis din gură, nu știu, da atîta a grămădit piatra în ocol, că nu mai ținea gardurile. Cum a stat, răpede te cu lopata de dă 'ntr'o parte piatra. Cînd de desubt, numai dă de balaur care mai mișca din coadă. Haț toporu și tae capul balaurului. Boierul i-a dat cei 50 de franci și el s'a dus în drumu lui. Și din vara aceea n'a mai bătut piatra pe moșia boierului.

Îi spun că asta i-o poveste ca toate poveștile. Atunci mai adaogă românul: •Da dumîata n'ai văzut Solomonari cari descintă șoareci și-i scoate de pe unde-or fi, de merg după el pe drum, ca oile, și-i duce pînă-l scoate peste hotar. Mie mi s'a întîmplat să iaș o ață de la moară și aș venit toți guzani acasă la mine, de era să-mi spargă toata casă. N'am găsit să mi-i descinte, da m'aș invațat alții și-am dus ața 'napoi la moară și s'aș dus și guzani.

S. Mihăilescu.

Legenda Maicei Domnului

III ¹⁾

Luaî săcurea mare,
 Mă duceaî în pădurea mare,
 Tăiaî lemnu mare,
 Făceaî biserică mare
 Cu noauă uşi, cu noauă altare.
 Cătră celea mare,
 Cele mai mici
 Cătră sfinţi apostolici.
 În mijloc de biserică
 Sta sfînta Maică Precistă,
 În mîină dreaptă
 Cu o carte albă,
 În mîna stîngă
 Cu făclia aprinsă ;
 Citia şi lăcrăma
 Pe apa Iordanului să uita :
 Vedeă hold ăle răsărind,
 Paserile pciuind,
 Oile fătînd,
 Fiuţu nu l-o văzut viind.
 Da ea, păr galbîn despletia,
 Lacrimi din ochi îi curgea,
 Mere de aur să făcea,
 Îngerii şi sfinţii le culegea,
 După dînsa le ducea.
 S-o 'ntălnit cu Ion Sint-Ion,
 Şi i-o zis :
 «Maică ! ce eşti scîrbită şi suparată
 Pe cum nu te-am văzut nici odată ?
 „O ! Iuoane, sint Iuoane ! cum n'oi fi eă scîrbi-
 tă şi supărată,
 Pecum nu m'aî văzut nici odată,
 Că eă numai un fiuţ am avut

1) Vezi volumul 1 p. 177 şi 179.

Și nu știu în care parte de lume s-o dus ?

Iar Iuon o zis:

«Du-te la apa Iordanului,
Te uită pe apă 'n jos,
Și-î vedea holdele răsărind,
Paserile pciuind,
Oile fătînd,
Fiuțu li-î vedè viind.»

S-o luat, păr galbin despletia,
Lacrimi din ochi îi curgea,
Mere de aur să făcea,

Ingerii și sfinții le culegea,
După dînsa le ducea.

Și să uita pe apă 'n sus,
Și să uita pe apă 'n jos,
Și-o văzut holdele răsărind,
Paserile pciuind,
Oile fătînd,

Fiuțu nu l-o văzut viind.
Da ea, păr galbin despletia,

Lacrămi din ochi îi curgea,
mere de aur să făcea,

Ingerii și sfinții le culegea,
După dînsa le ducea.

S-o 'ntîlnit cu meșter de lemn.

El o zis :

„Maică, ce ești scîrbită și supărată
Pecum nu te-am văzut nicî odată ?“

«Da cum n'oi fi eū scirbită și supărată
Pecum nu m-ai văzut nicî odată.

Că numai un fiuț am avut

Și nu știu în care parte de lume s-o dus.“

Iar el o zis :

„O maică! păginiî de jidovi prinsu-l-o,
Pe crucea lui Pilat întinsu-l-o,

Piroane în minî și în picioare bătutu-i-o,

Cu săcuri tăiatu-l-o,

Cu sulițele împunsu-l-o,

Cununî de spinî în cap pusu-î-o,
 Cu curea de rug încinsu-l-o.
 Unu din ostași cu sulița 'n coastă impunsu-l-o
 Și-o eșit sînge și apă,
 Și-o venit la mine să-i fac crucea
 Cu-o parte și doauă mai lungă,
 Iar eū l-am făcut-o cu o parte și doauă mai mică”.

„O luera-u-ai cu anu
 De abia să-ți capeți banu”.
 S-o luat, păr galbîn despletia,
 Lacrămî din ochi îi curgea,
 Mere de aur să făcea,
 Ingerii și sfinții le culegea,
 După dînsa le ducea.
 S-o 'ntîlnit cu meșter de fer,
 El o zis :

„O maică ! ce ești scîrbită și supărată,
 Precum nu te-am văzut nici odată?”
 «Da cum n'oiū fi scîrbită și supărată
 Precum nu m-ai văzut nici odată,
 Că eū numa un fiuț am avut
 Și nu știū în care parte de lume s-o dus?»

„O maică ! păgînii de jidovi prinsu-l-o
 Pe crucea lui Pilat întinsu-l-o,
 Piroane în mîni și în picioare bătutu-î-o
 Cu săcuri tăiatu-l-o,
 Cu sulițele impunsu-l-o,
 Și-o eșit sînge și apă.
 Și-o venit la mine să-î fac cuiete
 Cu-o parte și doauă mai mari.
 Și le-am făcut cu o parte și două mai
 mici”.

«O da-u-ai cu ciocanu
 De-abia să-ți capeți banu”.
 S-o luat, păr palbîn despletia.
 Lacrimî din ochi îi curgea,
 Mere de aur să făcea,
 Ingerii și sfinții le culegea,

După dinsa le ducea,
 Pe munți de glajă, (sticlă)
 Pe munți-ca ascuțitul cuțitului
 Până la o fântină!
 S-o plecat să bea apă.
 O broscuță-o zis :
 «Maică ! ce ești scîrbită și supărată
 Pecum nu te-am văzut nicî-odată ?»
 «O broscuță ! muri-u-ai și nu te-ai îm-
 puși
 Și unde nu-î fi tu, să nu fie apa bu-
 nă de băut ;
 Da cum n'oi fi eă scîrbită și supărată
 Pecum nu m'ai văzut nicî-odată,
 Că eă numai un fiuț am avut
 Și nu știu în care parte de lume s-o dus».
 «O ! maică ! că eă am avut doi-spre-zece
 Și-o venit o roată,
 Forforoată
 Și mi-o omorît unsprezece odată.
 Unu mi-o mai rămas :
 Toma Tominoace,
 Struț de busuioace,
 Hai la mama 'ncoace»
 Și-o venit un broscoiu,
 Cu picioarele
 Ca rășchitoarele,
 Ochi ca talgerile,
 O venit la mă-sa.
 Maica Precista o început a ride.
 De acolo s-o luat,
 Păr galbin despletia,
 Lacrimi din ochi îi curgea,
 Mere de aur să făcea,
 Ingerii și sfinții le culegea,
 După dinsa le ducea.
 S-o 'ntălnit cu Iuon Sint-Iuon

Și o zis :

•Maică ! ce ești scirbită și supărată
Pecum nu te-am văzut nici-odată.

„Da cum n'oi fi scirbită și supărată
Pecum nu m-ai văzut nici-odată,
Că eū numa-un fiuț am avut
Și nu știū in care parte de lume s-o dus
Dar el o zis :

„O maică !

Țipă haïnele negre călugărești
Și İea haïne albe ĩngerești,
Și te du la raū,
Și dă cu picioru 'n ușa raūlul
Că s-a deschide și fiuțu li vedea viind».

S-o luat, păr galbĩn despletia,
Lacrămi din ochi ĩi curgea,
Mere de aur să făcea,
Ingeri și sfinți le culegea,
După dinsa le ducea.

Și-o țipat haïne negre călugărești

Și-o luat haïne albe ĩngerești

Și s-o dus la raū,

Și-o dat cu picoru 'n ușa raūlul :

Raū s-o deschis,

Pe fiuț l-o văzut viind,

Și malca o zis :

•O ! Isuse ! cum te-ai lăsat,

Ca păgini de jidovi să te chinuească,

Să te răstignească,

Să te chinuească ?»

Iar Isus o zis :

•O ! maică ! pĩnă nu mă răstigniū eū,

N-auziū secure

In pădure,

N-auziū glas

De voĩnicaș,

Nu lăsa oaĩa mielul său

Nicî vaca viţalul său,
 Eapa mînzul său,
 Nicî scroafa purcelul său,
 Nicî femeia pruncul său.
 Iar de cînd m-am răstignit eu
 Auzi glas
 De voînicaş,
 Săcure
 În pădure,
 Lasă oaia mielul său,
 Şi vaca viţalul său,
 Eapa mînzul său,
 Şi femeia pruncul său.
 Şi cine a şti asta şi o va spune
 La lume
 La săptămîină
 La lună,
 La anu,
 La jumătate de an,
 Îl va lua Isus de mîna dreaptă
 Şi-l va duce toema'n raiu;
 Iar cine o şti şi nu o va spune,
 Îl va lua de mîna stîngă
 Şi pe ulicioara cea strîmtă
 Îl va arunca,
 Toema'n iad".

Culeasă de la Sîdor Pavelca păstor de oi în NĂSĂUD (Districtul Bistriţa—Năsăud în TRANSILVANIA) în anul 1875.

I. Moişilă

Profesor la gimnaziul real din Slatina (Olt).

O Samă de cuvinte

(Din munţii Sucevii)

(urmare)

Continuăm cu publicarea cuvintelor adunate de d. I. Teodorescu.—În numărul trecut făcîndu-se o greşală tipo-

grafică în aranjarea formulelor date la pag. 124, le reproduc din nou așa cum trebuie să fie :

$$i\ddot{u} = i - \left| \frac{u}{2} \right. ; \ddot{i}u = \frac{i}{2} - \left| u \right. ; i\ddot{u} = \frac{i}{2} - \left| \frac{u}{2} \right.$$

Tot din cauza prea multelor greutăți tipografice pe cari le întimpinăm, sintem siliți a înlocui pe *ă*, *i* și *û* (accentuați) prin litere îngroșate; ori unde se va găsi, în corpul unui cuvânt, o vocală cu litere îngroșate, însemnă că accentul cade pe silaba în care intră acea vocală.

A. G.

Bătălăe — două instrumente a coșășului : *batca*, pe care se pune coasa cu gura, și *cioacanul*, cu care se lovește în coasă.

Behehè — berbec. [De la modul de a zbera al oaei].

Beleujetî — femei ce și-a peptănat părul îndărăpt, de i se văd templele și fruntea goală.

Beteșug — ori ce boală epidemică de care mor oamenii și animalele.

Beți'û — bețiv.

Beuci — păraû adînc și cu gropi, pe coastele muntelui

Bgetu — bîetu !..

Bghigosî, (a) — a grămădi într'un ungherû

Bghîlî — un brad lung din care se taie 2 ori 3 butuci. Un butuc are 8, 9 și 10 metri de lungime.

Bicîsnic — om căruia ori ce i-ai face, ori ce i-ai zice, tace și înghite; om ce nu-și mai caută dreptul său.

Bikirî (a) v. *bihirinî*.

Bikirinî — femei ce *bichirește*, adică lucrează migăetice ori și ce lucru.

Bikisurî — buclucurî, mărunțurî.

Bîhlîl — stătut, învechit și puturos, apă stătută într'un vas necurat

Bîrdahan — pîntece mare.

Bîrzòî — niște flori.

Bîțanî — țînțari.

Bî'zî — gîză, muscă.

Blazgóni — nebuni, pozne.

Blaznic — om bun, cu care te înțelegi ori cînd în vorbă.

Blăni (a) — a bate cu pumnul său cu un băț.

Blăznit (s-o) — s-a muțat; ș-a călcat pe inemă.

Blehauci — scroafă cu urechile mari, blegi.

Blotocări — a umbla prin apă făcînd zgomot cu apa.

Boarfi — strae vechi, stremțe (mai ales de pînză)

Bobeci — un fund de vale adîncă sub o bîcă.

Bocotan — om chîabur, bogat.

Bodău — om căruia nu-î poți afla nici nici voea nici nevoea ; nici nu vorbește, nici nimic, știe a lui înainte : cînd lucră, tot lucră ; cînd doarme, tot doarme.

Boiștean — puț de pește

Bojbic — om ce vorbește rău, bojbăește. Se zice mai cu samă despre dascăl.

Bolînd — greoș, din topor.

Bolohan — bolovan, piatră.

Bolomonti — om prost, greoș, bolînd.

Bondrăși — un fel de tăuni ce înțapă rău vitele.

Bongoasi — lucruri necurate, necuviincioase: cite spurcăciuni toate.

Bonzălăi v. *bondrăși*.

Borzî — ceva urît, de spăriet copii.

Botiș — opinca în formă de papuc, scoasă pe la cotele picioarelor de dinapoai a cailor și vitelor. Această opincă n'are nevoie de îngurzitură ; e făcută gata, îi trebuie numai nojiți.

Bozgoani — descîntece de tot soful.

Brahoani — femei înaltă, grasă și tare toantă.

Brau — instrument cam în forma *chilugului*, cu care se bate brînză în birbință.

Braslaș — slugă la sat (vacar, cioban, baciu, etc); funcționar.

Brasli — slujbă, funcție, *om în brasli* — în funcție

Bricinariu — o șfară, un birneț de lînă ce se trece prin bata ițarilor

Bricinăriță — un bețișor crestat la capăt cu care se vîră bricinariul în bată.

Brojdtu — căpățină de curechiu închireită.

Buburudz — ceva rotund.

Buc — 1 Pleava ce rămîne după baterea cînepei, a inului; 2. foarte de grabă: să-mi vii într'un buc — cit ai bate în palme.

Bucălău — cu un obraz său cu amîndoi obraji lăț (cenușil).

BucLuc — sfadă, vorbă rea.

Budîrîu — un vas de lemn mai strîmt la fond și mai larg la gură, în care se strecoară laptele.

Buduhali — ceva urît și necunoscut. Se zice mai ales despre boale.

Budulac — om ce umblă hucîu marginea, de-a frunza păltinelului.

Budzari — tumurugi mici de lemn ori petre ce se pun de o parte și de alta a focului și pe cere se pun *celnițele*.

Buha,

Buhna și

Buhnița — bufnița.

Buhaș — brad închircit, buhus, ale căruia crengi se întind numai la pămînt.

Buhuhu — pumn.

Bujdeaicî — casă pustie.

Buncălcu (a) — a mormăi ca buhaii.

Buragi — om al cărui plîns și rîcnet se asemănă cu răgetul vitelor.

Buti (a) — a revărsa.

Cahleați — gura hornului din pod (cînd hornul nu-î scos afară prin acoperiș, ci se sfîrșește în pod).

Cate — un fel de vultur ce țipă a ploae.

Calabalic — sfadă; m-am încarcat de calabalic — mî-am aprins pae'n cap.

Canun — canon: ș-o ispășit ou canun — ș-a făcut canonul; să cînnuește — se chinuește.

Cărți primite

X. C. Gheorghiu: *Antologie latină*, sau modele de bucăți alese din prozatorii și poeții latini. Vol. I; Iași 1893.

Felicia Rațiu: *Vandalismul de la Turda*. Ediția Ligei Culturale, secțiunea Olt. — București, 1893.

Raportul Societății «Școala Română în Suceava». Al X. an administrativ, Sept. 1892-Sept. 1893. Cernăuți, 1893.

Teodor Vîrnav: *Istoria Vieții mele*, autobiografie din 1845, publicată după originalul inedit de Artur Gorovei, R. Sarat, 1893.

Pr. Al. Popescu Cernica: Primele elemente de Istoria Românilor; cartea II Ediția II; Buc., editura «Librăriei școalelor» C. Sfetea, 1893.

O. Colson: *Questionnaire des enfantines et jeux, et du blason populaire*; Liège, 1891.

Eduard Gruber: *Experimentelle Untersuchungen über die Heligkeit der Farben*. — Leipzig, 1893.

Știri

În Noembrie 1893 s-a inaugurat la Roma, *Societatea Națională de tradițiuni populare italiene*, înființată de cunoscutul filo-romin d. Angelo De Gubernatis și sub patronajul Reginei Margareta. Societatea, care cuprinde un foarte mare număr de membri, scoate o importanță „*Rivista delle tradizioni popolari italiane*”. Redacția Revistei e la Roma: via S. Martino al Macao, 11.

D. A. Gorovei face parte din această Societate.

* * *

La Chicago a murit d. Fetcher S. Bassett, directorul Revistei *The Folk-lorist*, și unul din inițiatorii Congresului de folkloriști ce s-a ținut acolo cu ocazia Expoziției.